

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מח.

עין משפט נר מצוה

למ א מיי פ"ז מהל'
מביה הל' א סנה
עשין פ"ז פ"ז ח"מ ס'
רד ספיק א:
ב ב מיי שם פ"א הל' א
ס' פ"ז ס' ס' ס' ס'
שם טו"ש ח"מ ס' קסט:
בא ג מיי שם פ"ז הל'
ח ועי' שם סנה שם
טו"ש ח"מ ס' רד ספיק
ז [ווסק' יא דגה"ה]:
מב ד מיי פ"ז מהל'
מביה הל' ט:
מג ה מיי שם הל' י:
מד ד מיי שם הל' ט:

תורה אור השלם

- נפש כי תחטא ונעלה
מל' ביהודה ויבש
בפניו בפקדון או
במשפחה יד או בגלל או
עשק את עמיתו:
ויקרא ה כא
- והיה כי תחטא ואשם
והשיב את הגולה אשר
גל או את העשק אשר
עשק או את הפקדון
אשר הפקד אתו או את
הגבול אשר מקצה:
ויקרא ה כב
- או מכל אשר ישבע
עליו לשקר ושלם אתו
בראשו וימיתו יסוף
עליו כאשר הוא לו
ותגבן ביום אשמותו:
ויקרא ה כד

רבינו חננאל (תמשיך)

מיהו לא אהרריה קרא
בהררי כלומר בפי' כמו
הגול הפקדון לא אהר
ב"ה רחמנא השב
בפ' תהנה שיה פרוטה מן
הקדש וכו' נתנה (ללבן)
[לבן] אצ"פ שלא רחץ
מל' שהוא אמר לו הרי
המרחץ לפניך היכנס
ורחץ ואמר רב בלן דוקא
לא תאמר דלאו בר
משיכה הוא. אבל מדי
דבר משיכה הוא לא מעל
עבר משקן איני והתנן
נתנה לספר מעל הוא ספר
בעי למישך תספורת.
ואוקימנא בספר נכרי
וכרי ליתיה ברינא (ל) דלא
קמי אלא בהאי משיכה.
אמר רב נחמן בר יצחק
דבר תורה מנות קנות
ובדקה לוי במתניתיה
[ואשכח] נתנה לסיטון
מעל ואצ"פ דלא משך
פירות יא' לא תימא הכי
אי משך צריכא למימר
רמזל הא דרבי הוציא
אלא כיון שנתנה למוכר
התבואה מיד מעל קשיא
לרש לקיש. ומשני אמר
ר' שמעון ור' אבהו דאמרי
דלא כר' שמעון. שמעון
קנה דתני ר' אבהו ואין דינר
הוא קנות טלית דהבא
טיבא הוי. אליבא דמאן
דסבר דהבא טיבא הוי
קנתי לה ויין הלכה כר'
מתניתין דתנן הוזהב קונה
את הכסף אלמא דהבא
פריה הוי ומיקני בחליפין
בלא אגב קרקע בין במתנה
בין כל משה ומתן וכן
הלכה זה פירוש הגאון
ז"ל.

(א) ע"ל ז' נכרי ליתא בניה
דמשיכה ולא קני אלא בניה
דמשיכה.

אמר ר' שמעון אע"פ שאמר. לא גרסינן ר' שמעון בן אלעזר
דבפרק אחריו נשך (לקמן דף ע"ד): מוכח דהיינו ר' שמעון
בן יוחאי: **ואמר רבא** אנו אין לנו אלא אין רוח חבמים נוחה
הימנו. ואם תאמר מאי קמ"ל צבא צביריתא נמי הכי קמני החומר
בו אין רוח חבמים נוחה הימנו וי"ל
לאשמיטין דאין רוח חבמים נוחה
הימנו ללו היינו מי שפרע דקמני
צרישא: **דברים ואיבא** בהדיהו
מעוה קאי באבא. ואם תאמר דקארי
לה מאי קארי לה וי"ל דהך צרייתא
ר' שמעון היא דכפר מעוה קנות
אפילו לרש לקיש ולכן לדידיה כי
איכא מעוה קאי צבאל והמקשה
דממה לרש לקיש דאין מעוה קנות
לרצון לנכרים צלל מעוה לר' שמעון:
תשובות יד לא אהרריה קרא.
הכי נמי לא היה צריך

להחזיר עושק וצבאל שום דרשה
אהרריה וא"ת צפ' נערה שנתפחה
(כמוצות דף מ"ג. וס': ד"ה מאי) דאמר
אמר ליה אנסת צתי ר' שמעון פוטר
מקרבן שצוה אפילו עמד צדן
מקרבן דוכחש כו' יאלו אלו שם קנס
צשלמא לר' יוחנן דלא צבי משיכה
אלא יחוד אחי שפיר דגבי קנס לא
יועיל יחוד אלא לרש לקיש דצבי
נטלו וזר והפקדו אצלו כיון שנטלו
ממונה הוא ומה שייך לקנס וי"ל
דלא קשה כלל דהס' ר' שמעון
היא דלית ליה מעוה קנות אפילו
לרש לקיש ולא צבי אלא יחוד אצל
קשה צהפלת שנו וסימת עינו מה
צריך קרא למעט הא הס' אינו
פוטר אלא מטעם קנס דמאי יחוד
שייך הלא יואל לחרות וליכא למימר
דמצע ליה שניה הפלת שנו וסימת
עינו ויחד לו כלי על דמי עינו כדאמר
במרוצה (צ"ק דף ע"ד. וס') שיואל
צשן ונומן לו דמי עינו *דהא מוקי לה
הס' כמ"ד דאין צריך גט שחרור
ור' שמעון סבר צפרק השולח (גיטין
דף מ"ג): דלצ"ך גט שחרור יש לומר
דשפיר מקרי יחוד ששאל גופו שכוש
צשעצודו ואינו משחררו: **ב"ר דלא**
מחסרא משיכה. ואם תאמר והא
מחוסר חוקה קנה לומר דשפירות
קרקע נקנה כספק כדאמר במרוצה
(צ"ק דף ע"ט. וס') ואם תאמר ומנ"ל
דדוקא צלן ויש לומר מדקאמר צסיפא
משום שא"ל הכנס ורחוק שהרי מרחץ
פמוסה לפניך ואם תאמר וכו'
אחוסת ר' יוחנן ממתני' וי"ל דר'
יוחנן מוקי לה צצלן נכרי אצל ספר
נכרי צבי משיכה ורש לקיש ורצא
סצירא לכו דמיייר צצלן ישראל דומיא
דרישא דקמני נתנה לחצירו הוא מעל
וחצירו לא מעל דליירי צנתנו לחצירו

ישראל דנכרי לא שייך מעילה: **והא בעי** לממשך תספורת.
מכאן אומר ר"ת דהסופר שהשכיר עצמו אם משכו ממנו קולומס
או תער שלו אין יכולין שז לחזור צהם ואם תאמר מ"ש מפועל
דיכול לחזור צו *ויש לומר דפועל דוקא דכתיב ציה עצה היא ולא
עצדים לעצדים יכול לחזור צו ולא קעלן: **בבבב נכרי.** ה"מ
לשנוי הא מני ר"ש היא דכנסמוך: **נתנה לסיטון מעל.** ואם תאמר
ולוקמה צסיטון נכרי ויש לומר דסיטון הוא מוכר דצר לה דהיינו
יין ושמן דמתנן צפרק הספיה (צ"צ דף פ"ח). הסיטון מקנה מדותיו
ישראל דנכרי לא שייך מעילה: **והא בעי** לממשך תספורת.
מכאן אומר ר"ת דהסופר שהשכיר עצמו אם משכו ממנו קולומס
או תער שלו אין יכולין שז לחזור צהם ואם תאמר מ"ש מפועל
דיכול לחזור צו *ויש לומר דפועל דוקא דכתיב ציה עצה היא ולא
עצדים לעצדים יכול לחזור צו ולא קעלן: **בבבב נכרי.** ה"מ
לשנוי הא מני ר"ש היא דכנסמוך: **נתנה לסיטון מעל.** ואם תאמר
ולוקמה צסיטון נכרי ויש לומר דסיטון הוא מוכר דצר לה דהיינו
יין ושמן דמתנן צפרק הספיה (צ"צ דף פ"ח). הסיטון מקנה מדותיו

ואין דינר וזכר קונה טלים. דלגבי פירות הוי דהצא טבעא:
(א) מ"מ. כלומר אף לפי פורענות העמידה לצוה על החומר: **כן הלכה.**
שאין צית דין יכולין לעכב צידו: אין רוח חבמים נוחה הימנו.
אין נחת רוח לחכמי ישראל צמעשו של זה אין דעתם נוחה
עליהם הימנו על ידו: **אנו אין לנו.**

כללם אחרת אלא אינו הגון צעני
חכמים: קאי צבאל משום דברים
צבאל על כך לכלל מעשה אצל מעוה
לא קנו מדאורייתא. ונפקא מינה
לענין איסורא כגון אם קידש צו אם
האשה לר' יוחנן הוי קדושין דמדאורי'
קנייה ודידיה הוא לרש לקיש לא
הוי קדושין: **מסייע לר'.** דמדאורי'
נמי לא קנו מעוה להדיטו: **ספומס**
י. הלוואה ואמר רב חסדא כגון
שיחד לו הלווה כלי עליה דהוי דומיא
דפקדון דלילו כפר צהלוואה גרידתא
לא מיחייב קרבן צצוהה הוילי ונימנה
להוצאה: **עשק.** שכן שכי' שיחד לו כלי
נעשקו. ואי לא לא מיחייב אכפירת שכן
שכי' קרבן צצוהה דלא מיחד ליה
צציה נפשיה צפקדון וגול אצדיה: **וכי**
אהרריה קרא. להישבן לאחר שהודה

כי יחטא ואשם: **לאו משום דמחוסר**
משיכה. אותו כלי ולא קנאו מלוה: **מעושק**
להרריה קרא. מכיון דלהרריה
קרא לעושק דמחוסר נמי משיכה לא
אצטרך להרריה צשומת יד דמעושק
ינלף ליה: **הא צמאי עסקין.** עושק
להרריה קרא משמעו צשנטלו שכי' סכר
לכלי ממנו וזר והפקדו אצלו: **אי**
כפי. דמאי דהדר קרא מוקמת
צדלא מחוסר משיכה נהי נמי דמשיכה
צעין ליהרריה קרא נמי לתשומת יד
ונוקמה צהכי: **אי אהרריה קרא לא**
הוי גמרין לא סיוצתא ולא סייצתא.
ד' יוחנן לוקמה צדלא משך ורש
לקיש לוקמה צשמך: **פסא דלא**
אהרריה מסייע ליה. דמדאהרריה
לעושק ופקדון וגול ואצדיה ולא
אהרריה לתשומת יד איכא למילף
צשומת יד צמחוסר משיכה ועשק
כשמך: **צהדיא מיהא לא אהרריה**
קרא. שיהא חייב להשיבו ולהציא
קרבן וכו' דהר צבייה קרא דומיא
דפקדון צבייה צשנטלו הימנו וזר
והפקדון אצלו: **נפנה.** לפירוט של
הקדש צשווג: **לצלן.** צשכר שירחצנו
צצית המרחץ: **מעל.** ואע"פ שעדיין
לא רחץ: **ואמר רב גרסינן:** דוקא
צלן. קמני דמעל הנותן משום
דשכירות גמורה היא צנתנית
הפרוטה ואין יכול לחזור צו שאין
כלא מה למשך אצל אם נתנה על דבר
שיש צה מה למשך הימנו לא מעל
עד דמשך: **הא צבי למשך.**
האי שוכר התספורת צצכל מדי דלית

ציה מה למשך לא קני עד דמשך: **נכרי.** לא שייך ציה דין משיכה
רב נחמן. כר' יוחנן: **וצדקה לוי צמאסיה.** הגיהה והסופיה צתוספתא
סצידר וסנה צה: **נפנה לפטיון מעל.** סיטון חנוני גדול ומוכר פירות
הרצה להחזיר עניים ונותנין לו המעות על ד יד צשה מוכרים
וצמחלת הקנייה נותנין ערבון דמיס מועטין על הכל: **מעל.**
אע"ג דלא משך כל הפירות שהרי הרצה פוסק עמו צצת אחת:
אלא

ויין ושמן של נכרים אסור דהא צרייתא ממתיא קודם *שהמיר ר"י
ומתניתא מסייע ליה לר"ל *היינו לכאורה אצל אפסר לשנוי כר' יוחנן ומתני' כר'
החולץ (יבמות דף ל. וס') צהדי ג' מילי דהלכה כריש לקיש משום דר"ל לאו משמיה דנפשיה אמרה דצפ"ד צצכורות (דף י"ג). משמיה דר' אושעיא
קאמר דמשיכה קונה ולא מעוה ולא חשיב אלא הנהו דאמר משמיה דנפשיה דלא חשיב נמי הא דאמר ריש לקיש משמיה דלוי סבא *אינה לשמיעה
אלא לצכוף אע"ג דרצא גופי' ס"ל הכי צמתיד נשחט (פסחים דף ע"ג). וצפרק צ' דצחים (דף ע"ג. וס') אצל יש לרקדק דהלכה כר"י דרר נחמן

(א) [מוסף פ"ג] לקמן סנה.
[ע"פ דף ע"ד. ג] מעילה
ג. ה. [ע"פ ל"ג. ד] [וחלן
ט:]

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה מכל מקום.
צ"ב ע"ל פרק אחריו נשך
דף ע"ד:

גליון הש"ס

גם! אמר רבא קרא
וסתרי. כעין זה צניטין
דף מה ע"ל: שם וחזרו
והפקדו. עיין לקמן דף
נד ע"ב מוס' ד"ה מוסף
חומש: תוס' ד"ה תשובות
יד וכו' דלא מוקי לה הס'
בגיטין דף מה ע"ל:
ד"ה הוא וכו' וי"ל דפועל
דוקא. להדיא מתקלים כן
לקמן דף ע"ב א"ל ועי':
ד"ה נתנה וכו' היינו
לכאורה. עיין גיטין דף
מה ע"ב מוס' ד"ה א':

רבינו חננאל

אמר רבא קרא ומתוחא
מסייעא לרש לקיש קרא
דכתיב ויבש בפניו
בפקדון או בתשומת יד
כגון אדם שנושה בחבירו
מנה ויחזרו לו כלי להיפרע
ממנו הלוואתו ולא משכר
המלוה. בגול כממשע. או
עשק את עמיתו וזר
והודה לו ויחזרו לו כלי
להיפרע ממנו העשק
ועשקו ומדחיון דאורח
רחמנא להשיב הגול
העשק והפקדון שואר
והשיב את הגולה אשר גול
וגר ותשומת יד לא אהר
דחמנא לאהררי ש"מ
הכינא דלא משך ליה
להווא כלי לא קנאו
ולפיכך לא חייבוהו דאורח
להחזירו למלוה. והרי
וממאי דלמא לעולם אצ"פ
דלא משך קנה ויכין
שהעשק ותשומת יד שנין
יחד לו כלי הם הוהדי
להחזיר העושק והוא הדין
קרבן וכו' דהר צבייה קרא דומיא
דפקדון צבייה צשנטלו הימנו וזר
והפקדון אצלו: **נפנה.** לפירוט של
הקדש צשווג: **לצלן.** צשכר שירחצנו
צצית המרחץ: **מעל.** ואע"פ שעדיין
לא רחץ: **ואמר רב גרסינן:** דוקא
צלן. קמני דמעל הנותן משום
דשכירות גמורה היא צנתנית
הפרוטה ואין יכול לחזור צו שאין
כלא מה למשך אצל אם נתנה על דבר
שיש צה מה למשך הימנו לא מעל
עד דמשך: **הא צבי למשך.**
האי שוכר התספורת צצכל מדי דלית
ציה מה למשך לא קני עד דמשך: **נכרי.** לא שייך ציה דין משיכה
רב נחמן. כר' יוחנן: **וצדקה לוי צמאסיה.** הגיהה והסופיה צתוספתא
סצידר וסנה צה: **נפנה לפטיון מעל.** סיטון חנוני גדול ומוכר פירות
הרצה להחזיר עניים ונותנין לו המעות על ד יד צשה מוכרים
וצמחלת הקנייה נותנין ערבון דמיס מועטין על הכל: **מעל.**
אע"ג דלא משך כל הפירות שהרי הרצה פוסק עמו צצת אחת:
אלא

ויין ושמן של נכרים אסור דהא צרייתא ממתיא קודם *שהמיר ר"י
ומתניתא מסייע ליה לר"ל *היינו לכאורה אצל אפסר לשנוי כר' יוחנן ומתני' כר'
החולץ (יבמות דף ל. וס') צהדי ג' מילי דהלכה כריש לקיש משום דר"ל לאו משמיה דנפשיה אמרה דצפ"ד צצכורות (דף י"ג). משמיה דר' אושעיא
קאמר דמשיכה קונה ולא מעוה ולא חשיב אלא הנהו דאמר משמיה דנפשיה דלא חשיב נמי הא דאמר ריש לקיש משמיה דלוי סבא *אינה לשמיעה
אלא לצכוף אע"ג דרצא גופי' ס"ל הכי צמתיד נשחט (פסחים דף ע"ג). וצפרק צ' דצחים (דף ע"ג. וס') אצל יש לרקדק דהלכה כר"י דרר נחמן